

Vergaderjaar 2025–2026

20 043

Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa

CM/ Nr. 166

VERSLAG VAN DE ZITTING 2026 (TWEEDE DEEL)

Vastgesteld 27 mei 2026

1. Inleiding

De tweede deelsessie van de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa (PACE) in Straatsburg vond plaats van 20 tot en met 24 april 2026. Er namen zes Eerste Kamerleden deel. Dit waren de senatoren **Roovers** en **Veldhoen** (beiden GroenLinks-PvdA), **Panman** (BBB), **Vogels** (VVD, delegatieleider), **Moonen** (D66) en **Van Hattem** (PVV). Op de agenda stonden onder meer het aannemen van een rapport over afschaffing van de doodstaf van Gala Veldhoen, een actualiteitsdebat om de inspanningen op te voeren voor de instelling van het Speciaal Tribunaal voor de misdaad van agressie tegen Oekraïne en het verbeteren van de uitvoering van het Verdrag van Istanboel gericht op het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld. Ook werd er een aanvullend protocol bij het Verdrag inzake het witwassen, de opsporing, de inbeslagname en de confiscatie van opbrengsten van misdrijven en inzake de financiering van terrorisme aangenomen en waren er debatten over geweld en haatzaaiende uitlatingen tegen politici en over de bescherming van de vrijheid van godsdienst en geloof in Europa. De Raad van Europa-Museumprijs werd uitgereikt aan het Young V&A in Londen, de vestiging van het Victoria and Albert Museum voor kinderen, jongeren en gezinnen. Mihai Popoi, vicepremier en Minister van Buitenlandse Zaken van de Republiek Moldavië, lichtte als halfjaarlijkse voorzitter van de Raad van Europa, het werk van het Comité van Ministers toe. Tijdens deze zitting bereikte de Assemblee voor het eerst in haar 77-jarige bestaan een gelijk aantal vrouwelijke en mannelijke parlementsleden, mede mogelijk gemaakt door wijziging van de regels. De delegatie sprak met de Nederlandse Permanent Vertegenwoordiger bij de Raad van Europa, Tanja Gonggrijp, en haar team. Gonggrijp is één van de twee kandidaten voor de positie van plaatsvervangend secretaris-generaal bij de Raad van Europa, waarover de Assemblee tijdens de juni-zitting gaat stemmen.

2. Plenaire debatten

Bij de opening van de plenaire zitting op maandag 20 april waarschuwde PACE President Petra Bayr (Oostenrijk) dat democratische normen, mensenrechten en internationale rechtsorde wereldwijd onder druk staan, «Dat zou ons allemaal moeten bezighouden. Niet alleen als politici. Het zou ons als mensen moeten bezighouden,» sprak ze. Bayr benadrukte dat Europa verantwoordelijkheid moet nemen door Oekraïne te blijven steunen, een land dat niet alleen zijn grondgebied verdedigd maar ook de waarden van de PACE, aldus Bayer. De gevolgen van de oorlog in Iran blijven niet beperkt tot de toch al kwetsbare regio volgens Bayr, «Deze oorlog heeft ook gevolgen voor onze veiligheid, onze economieën, onze energievoorziening, de voedselzekerheid van sommige landen en de samenhang van onze samenlevingen,» zei ze. Ze riep op om op te blijven komen voor mensenrechten en misstanden. «Omdat principes alleen geloofwaardig blijven als ze ook in moeilijke tijden actief worden verdedigd. Erosie vindt niet plotseling plaats, het gebeurt stap voor stap, beslissing na beslissing, stilte na stilte». Bayr sloot af met de oproep om verantwoordelijkheid te nemen voor het naleven van het internationaal recht en deze standvastig en eensgezind te verdedigen. Hierna sprak de Franse Minister van Europa en Buitenlandse Zaken, Jean-Noël Barrot, over de bedreigingen voor de mensenrechten, de rechtsstaat en de democratie, zelfs in landen die van oudsher vooropliepen in deze strijd. «Elke dag wint geweld terrein ten koste van de rechtsstaat», benadrukte Barrot. Onder verwijzing naar de democratische achteruitgang in Europa en daarbuiten, zoals betwiste verkiezingen, intimidatie van rechters en journalisten, schendingen van burgerlijke vrijheden, het ter discussie stellen van vrouwenrechten en zelfs de terugkeer van het spookbeeld van de doodstraf, riep hij de aanwezigen op het goede voorbeeld te geven en de fundamentele rechten en vrijheden krachtig te verdedigen. Over goedkeuring door de Knesset in Israël van een wet die de doodstraf uitbreidt, merkte hij op dat, noch vrede, noch veiligheid kan worden gebouwd op discriminatie en onrechtvaardigheid. Tot slot sprak Barrot de Franse steun uit voor de oprichting van het Speciale Tribunaal om de misdaad van agressie tegen Oekraïne te berechten, als aanvulling op het Internationaal Strafhof. «Frankrijk zal toetreden tot de overeenkomst over de stuurgroep van het Speciale Tribunaal, waarvan we hopen dat deze zal worden opgericht tijdens de ministeriële bijeenkomst in Chiinâu op 14 en 15 mei,» voegde hij eraan toe.

Tijdens de plenaire zitting op dinsdag 21 april sprak ook de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa, Alain Berset over de aanstaande bijeenkomst van de Ministers van Buitenlandse Zaken van de lidstaten in Moldavië. «De ministeriële zitting in Chiinâu volgende maand zal een zeer belangrijk moment zijn voor onze organisatie. Daar zullen ook belangrijke prioriteiten worden besproken, van steun aan Oekraïne tot migratie en buitenlandse manipulatie en inmenging in de informatievoorziening, met volledige inachtneming van het verdragssysteem en de waarden waarvoor wij staan,» zei hij.

Op woensdag 22 april sprak de Assemblée over verbetering van de uitvoering van de Istanboel Conventie. In de aangenomen resolutie **Promoting the Istanbul Convention and improving its implementation: building on lessons learnt** (doc.nr.16372) riep de Assemblée op tot universele ratificatie en volledige uitvoering van dit verdrag tegen huiselijk geweld. Daarbij waarschuwt PACE dat georganiseerde desinformatiecampagnes en onvoldoende middelen de effectiviteit ervan ondermijnen. Carla Moonen, die namens de Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa (ALDE) het woord voerde, onderstreepte de in het rapport gesignaleerde crisis van straffeloosheid. «Slechts één op de

tweehonderd verkrachtingen in de Europese Unie leidt tot een veroordeling. Dat betekent dat 99% van de slachtoffers niet de gerechtigheid krijgt die zij verdienen. Dit is geen marginaal falen. Dit is een systemisch falen,» aldus Moonen. Er is te weinig kennis en training bij politie, justitie en zorgverleners, waardoor slachtoffers vaak niet serieus worden genomen constateerde zij. De toename van online geweld, misbruik via sociale media, toxische masculiene opvattingen en gedwongen huwelijken zijn volgens Moonen aanwijzingen dat het Verdrag van Istanboel noodzakelijk is. «We moeten het verdrag in het publieke debat verdedigen, desinformatie tegengaan, zorgen voor voldoende financiering en onze regeringen ter verantwoording roepen. Want de echte test is niet alleen waar we het hierover eens zijn, maar ook wat we thuis daadwerkelijk tot stand brengen,» sloot zij af.

Hierna verdedigde Gala Velhoen als algemeen rapporteur namens de PACE haar rapport **Towards the universal abolition of the death penalty in all circumstances** (doc.nr. 16375). Veldhoen verwelkomde de wereldwijde trend richting beperking en afschaffing van de doodstraf. «Tegelijkertijd ben ik diep verontrust over het feit dat sommige landen de doodstraf blijven handhaven en executies blijven uitvoeren, waarvan het aantal in 2024 en 2025 is toegenomen. «Nog vorige week bleek uit een rapport over Iran een sterke escalatie van het gebruik van de doodstraf als instrument van politieke repressie en intimidatie,» zei Veldhoen. Zij waarschuwde ook voor de wereldwijde toename van de doodstraf, zoals de terugkeer van de federale doodstraf in de VS, executies in Japan en geheime executies in Belarus. Het rapport was ook kritisch op Israël vanwege nieuwe wetgeving die de doodstraf uitbreidt, vooral gericht tegen Palestijnen, wat volgens Veldhoen strijdig is met internationale verplichtingen en de waarden van de Raad van Europa. Tegelijkertijd noemde zij positieve ontwikkelingen, zoals de steun van Marokko voor een wereldwijd moratorium op de doodstraf en het feit dat verschillende partnerlanden van de assemblee de doodstraf hebben afgeschaft of al jaren niet meer uitvoeren. «De strijd tegen de doodstraf vormt de kern van onze waarden als Raad van Europa,» sloot Veldhoen af. Met het aannemen van de resolutie die stelt dat het aannemen van de doodstrafwet in dat land onverenigbaar is met de waarden van de Raad van Europa, veroordeelde de Assemblee de Israëlische wet die de doodstraf uitbreidt en riep het Israël op deze wet in te trekken of niet toe te passen. In haar bijdrage noemde Daan Roovers het opnieuw invoeren door landen van de doodstraf in hun wetgeving als volstrekt onwenselijk en absoluut onaanvaardbaar. «Hoewel de afschaffing van de doodstraf lange tijd als vanzelfsprekend werd beschouwd, is er de afgelopen periode sprake geweest van een duidelijke terugslag in de strijd tegen de doodstraf,» sprak Roovers en memoreerde in haar bijdrage de woorden van de Franse schrijver Albert Camus die de doodstraf de meest voorbedachte moord noemt en straf tot pure wraak reduceert. «Hij roept op om ook in tijden van oorlog en crisis mens te blijven,» sprak Roovers. Bij de opening van de tentoonstelling «Draw me abolition» voorafgaande aan het debat stelde Veldhoen dat de PACE nooit enige terugval op dit punt zal accepteren. «Ongeacht het misdrijf is er geen plaats voor de doodstraf in een staat die de mensenrechten respecteert en de waarden van de Raad van Europa hooghoudt.»

Tot slot nam de Assemblee de resolutie aan over **Tracking the proceeds of the crime denounced by Sergei Magnitsky and holding its perpetrators accountable** (doc.nr. 16362). Het rapport onderzoekt hoe de opbrengsten van de door Magnitsky blootgelegde grootschalige fraude, ondanks eerdere bevrozing, deels zijn vrijgegeven door de Zwitserse autoriteiten zonder vervolging. Rian Vogels, die namens de ALDE-fractie sprak, merkte op dat het rapport gaat over de geloofwaar-

digheid van onze rechtsstelsels wanneer deze worden geconfronteerd met grootschalige corruptie, grensoverschrijdende witwaspraktijken en ernstige mensenrechtenschendingen. «Dat gebeurt op een zorgvuldige, feitelijke en evenwichtige wijze, volledig in overeenstemming met de normen en waarden van de Raad van Europa,» zei Vogels. Verder benadrukte zij dat de resolutie terecht de nadruk legt op het volgen van geldstromen en blootlegt hoe juridische lacunes ernstige criminaliteit in de hand werken. Volgens Vogels is het niet de taak van de Assemblee om rechtszaken te beoordelen, maar wel om structurele zwaktes in wetgeving aan te pakken en corruptie effectiever te bestrijden. «Europa mag geen veilige haven worden voor illegaal verkregen vermogen,» aldus Vogels. Ze sprak haar steun uit voor sterkere samenwerking, strengere regels en meer mogelijkheden om crimineel geld af te pakken binnen de grenzen van de rechtsstaat.

In het actualiteitendebat op donderdag 23 april over de instelling van het Speciaal Tribunaal voor de misdaad van agressie tegen Oekraïne, waaraan inmiddels circa 20 landen zich hebben gecommitteerd, spoorde de Duitse Frank Schwabe staten aan om zich hierbij aan de sluiten en te zorgen voor de financiële duurzaamheid ervan. «Wij zijn de belangrijkste internationale organisatie die Oekraïne ondersteunt, niet met geld en niet met wapens, maar met politieke kracht. Wij moeten nu de stap zetten van politieke inzet naar operationele werkelijkheid,» aldus Schwabe.

In het vrije debat op vrijdag 24 april uitte Van Hattem zorgen over de vrijheid van meningsuiting. «Er lijkt in Nederland sprake van een dubbele standaard. Zo krijgen Extinction Rebellion en Antifa ruimte om te demonstreren, terwijl andere protesten strenger worden aangepakt. Als deze vrijheden onder druk staan, staat de democratie onder druk,» aldus Van Hattem.

3. Overige

Panman nam deel aan de Joint Meeting met de Raad van Europa-ambassadeurs op 20 april. Hierin lichtte hij de kandidatuur van Gonggrijp – voorgedragen door de regeringen van de Benelux – toe voor de functie van plaatsvervangend secretaris-generaal van de Raad van Europa. Vogels, Roovers en Moonen namen deel aan de gezamenlijke bijeenkomst van het Parlementair Netwerk voor een Gezond Milieu en Roovers aan de Women@PACE groep over klimaat, gezondheid en gelijkheid op 22 april. Op 23 april waren Vogels en Veldhoen aanwezig bij een side event over de Chiināu-verklaring over bescherming van de integriteit van het EVRM-systeem. Tijdens de vergadering van de Monitoringcommissie op 23 april gaven Vogels en Veldhoen een update over de politieke situatie in Nederland. De delegatieleden vervullen momenteel de volgende rapporteurschappen: Vogels over «Het toepassen van ethische normen op de leden van alle delegaties die deelnemen aan het werk van PACE», Panman over «Corruptie als bedreiging voor de democratie en de rechtsstaat in Europa» en «Bedreigingen voor het Internationaal Strafhof», Veldhoen over «Waarborging van de mensenrechten in de door kunstmatige intelligentie aangestuurde publieke sector» en zij is algemeen rapporteur over het afschaffen van de doodstraf.

De voorzitter van de delegatie,
Vogels

De griffier van de delegatie,
Bakker-de Jong